

Podprogram VISK 6

Rok 2018

C. proj.	C. j.	Název	Požadavek	Dotace	Žadatel	stav	dokumentů	obrazů
1	70741/2017	Digitalizace rukopisů, unikátních a vzácných starých tisků - 4. část	205 000	205 000	Vlastivěd. muzeum a galerie v České Lípě	projekt úspěšně realizován	10	2027
2	72827/2017	Digitalizace rkp R 591, R 598, R 348, R 350 a R 356 z knihovny benedikt. opatství Rajhrad	105 000	105 000	Muzeum Brněnska, příspěvková organizace	projekt úspěšně realizován	5	2591
3	76508/2017	Digitalizace starých tisků - 2. část	71 000	71 000	Oblastní muzeum v Lounech, p.o.	projekt úspěšně realizován	1	637
4	76808/2017	Hromadná digitalizace hist. a vzácných dokumentů ve spolupř. se spol. Google v r. 2018	4 473 000	4 142 000	Národní knihovna ČR			
5	76964/2017	Historie a vojenství v dobových písemnostech	369 000	369 000	Vojský historický ústav	projekt úspěšně realizován	17	6822
6	77203/2017	Digitalizace a restaurace vzácných tisků Národní lékařské knihovny	204 000	204 000	ČR - Národní lékařská knihovna	projekt úspěšně realizován	12	1199
7	77421/2017	Digitalizace ilustrovaných tisků 17. a 18. století	28 000	28 000	Západočeské muzeum v Plzni	projekt úspěšně realizován	2	198
8	77423/2017	Digitalizace prvotisku v papežské vazbě Pavla IV.	45 000	45 000	Západočeské muzeum v Plzni	projekt úspěšně realizován	1	425
9	77497/2017	Digitalizace vzácných rkp Knihovny NM	91 000	91 000	Národní muzeum	projekt úspěšně realizován	3	1427
10	77597/2017	Digitalizace vzácných tisků z historického fondu NTK	187 000	157 000	Národní technická knihovna	projekt úspěšně realizován	12	5840
11	77717/2017	Digitalizace historických dokumentů NK ČR v r. 2018	1 432 000	1 377 000	Národní knihovna ČR	projekt úspěšně realizován	75	27666
12	78031/2017	Bohemikální tisky a řecký rukopis z fondu Knihovny AV ČR (restaurování a digitalizace)	204 000	204 000	Knihovna AV ČR, v.v.i.	projekt úspěšně realizován	9	3453
13	78070/2017	Restaurování a digitalizace starých tisků Městského muzea a galerie Polička	110 000	71 000	Městské muzeum a galerie Polička	projekt úspěšně realizován	1	733
14	78116/2017	Digitalizace rkp sbírky Strahovské knihovny - II. etapa Digitalizace narativních pramenů raného novověku	600 000	600 000	Královská kanonie premonstrátů na Strahově	projekt úspěšně realizován	28	10619
15	78275/2017	Digitalizace rukopisů měšťanské provenience ze sbírek Severočeského muzea	245 000	245 000	Severočeské muzeum v Liberci, p.o.	projekt úspěšně realizován	5	967
16	78368/2017	Ochranné obaly pro rukopisy a inkunábule VKOL	18 000	18 000	Vědecká knihovna v Olomouci		0	0
17	78485/2017	Digitalizace souboru unikátních rkp a st. tisků z knihovny Muzea Jindřichohradecka (4. etapa)	129 000	129 000	Muzeum Jindřichohradecka	projekt úspěšně realizován	10	4552
18	78609/2017	Digitalizace vzácných historických rkp z fondu hudebního oddělení	269 000	269 000	Národní knihovna ČR	projekt úspěšně realizován	34	3880
19	79559/2017	Digitalizace rukopisných soupisů lázeňských hostů v Teplicích z 18. stol.	102 000	102 000	Regionální muzeum v Teplicích, p.o.	projekt úspěšně realizován	20	880
CELKEM			8 887 000	8 432 000			245	73916

viz zpráva

plus zpřístupnění 3 ks restaurovaných atlasů

137 ochranných obalů

Vyřazeno - knihovna Muzea města Duchcova není evidována:

x	77934/2017	Digitalizace rukopisu krupské horní knihy z let 1512-1530 (1533) z knihovniho fondu Muzea města Duchcova	27 000		Město Duchcov
---	------------	--	--------	--	---------------

Podpora PPP projektu Národní knihovny ČR a společnosti Google

Stručné slovní zhodnocení realizovaného projektu (včetně rekapitulace případných změn projektu provedených a náležitě oznámených během roku) a vyplnění níže uvedených tabulek¹.

Rok 2018 byl osmým a zároveň posledním rokem spolupráce se společností Google. V tomto roce bylo zdigitalizováno 23 017 historických a vzácných dokumentů. Tento počet však ještě není konečný, neboť na digitalizaci bylo odesláno místo osmi domluvených transportů pouze sedm transportů. Důvodem byla žádost společnosti Google o přesunutí jednoho transportu z důvodu epidemiologického onemocnění celého digitalizačního pracoviště na začátek roku 2019. Tato chybějící várka reprezentující 20 třípatrových vozíků s počtem přes 3.000 svazků odjede na digitalizaci koncem ledna. Tím bude zdigitalizováno sjednané množství dokumentů pro rok 2018. Výsledky digitalizace jsou o toto číslo dočasně sníženy. Přesný počet bude znám po digitalizaci lednové várky. Ve srovnání s rokem 2017 se dá už nyní předpokládat, že bude přinejmenším dosaženo stejného množství digitalizovaných dokumentů jako v přechozím roce. Posunutím termínu digitalizace na začátek roku 2019 nevzniknou žádné nároky na finanční prostředky, neboť přípravné práce již byly vykonány a knihy jsou připraveny k odeslání.

Několik údajů dle statistik Google k listopadu 2018:

Celkem bylo do konce listopadu 2018 předáno Google k digitalizaci: 23 017 dokumentů

Staženo na server Národní knihovny: 28 088 dokumentů (stahování dobíhá v prosinci - z toho asi 15% jsou dokumenty Slovanské knihovny).

Od počátku projektu bylo digitalizováno 182 742 dokumentů (dle statistik Google).

Statistiky Google Books ukazují, že celkem přistoupilo v Google Books k digitalizovaným knihám z Národní knihovny ČR od dubna do října 2018 (nejnovější statistiky k dispozici) **6 712 546**

uživatelů (nejvíce užívaná kniha přitom měla téměř **39 000 uživatelů**). Uživatelé z celého množství zpřístupněných knih konzultovali nejvíce knihy v němčině (56%), latině (19%), ve francouzštině (5%) a dále (vše méně než 5%) v italštině, ruštině, polštině, češtině a dalších jazycích.

Všechny digitalizované knihy jsou dostupné prostřednictvím odkazů z katalogu starých tisků a katalogu Slovanské knihovny do Google Books.

Digitalizované knihy jsou dostupné na adresách:

- STT – Databáze starých tisků ORST: <https://aleph.nkp.cz/cze/stt>
- SLK – Online katalog Slovanské knihovny: <http://aleph.nkp.cz/cze/slk>

---

¹ Nehodící se škrtněte. V seznamu lze přidávat potřebný počet řádek.

Finanční zdroje byly v r. 2018 použity na tyto činnosti:

- vytváření nových katalogizačních záznamů historických a vzácných dokumentů
- úpravu a doplnění stávajících katalogizačních záznamů v elektronickém katalogu Slovanské knihovny a jejich přípravu v souladu s požadavky firmy Google
- lepení čárových kódů do dokumentů a doplňování evidenčními štítky
- kontrolu fyzického stavu dokumentů, třídění do čtyř skupin dle typu poškození a rozhodnutí o jejich případném vyloučení z digitalizace
- expedici dokumentů
- ověření duplicit ve fondu Slovanské knihovny
- oceňování dokumentů za účelem jejich pojištění při transportu a digitalizaci
- stěhování speciálních transportních knihovnických vozíků ke kamiónu a jejich nakládání, vykládání a ukládání knih do depozitářů
- stahování komplexních digitálních dokumentů od Google a jejich archivaci
- konverzi dat stažených od Google a k jejich zpřístupnění v Manuscriptoriu
- restaurování, konzervování, ambulantní opravy a očistu dokumentů
- podpůrné ekonomicko-personální administrativní činnosti

A. Katalogizace

Stav prací v oddělení rukopisů a starých tisků (ORST) a ve Slovanské knihovně (SK)

Přípravné práce v obou útvarech probíhaly v souladu s workflow nastaveným na samém začátku projektu. Hlavní činností byla elektronická katalogizace a s ní spojené výše uvedené činnosti. Nově se externí pracovníci věnovali také úpravám některých záznamů po provedené digitalizaci, neboť v případě digitalizovaných vícesvazkových dokumentů či periodik bylo nutné ověřit řazení jednotlivých svazků v katalogizačním záznamu a opravit případné nepřesnosti.

Kromě externích pracovníků se na kvalitních výsledcích projektu podíleli i kmenoví zaměstnanci, kteří v rámci své běžné pracovní náplně vykonávali činnosti zvyšující hodnotu výstupů z projektu (např. předmětová katalogizace starých tisků určených k digitalizaci v SK, kontrola a doplňování katalogizačních záznamů, ověřování a doplňování autoritních záznamů, vytváření a odesílání elektronických seznamů katalogizačních záznamů do digitalizačního centra a vytváření seznamů knih pro povolení k vývozu do zahraničí a v neposlední řadě také vytváření a doplňování autoritních záznamů jednotek, jak u historických fondů, tak u vzácných fondů, které byly vydány v rozmezí let 1878–1900, mají uvedeného autora (autory), jeho biografické údaje jsou však neúplné a titul nemá autoritní záznam. Tyto dokumenty je možné po zhotovení autoritního záznamu (na základě dohody se společností Google) rovněž zasílat k digitalizaci, neboť je možné volně zpřístupnění jejich digitálních kopií na internetu.

Rok 2018	Katalogizováno svazků	Počet svazků odeslaných k digitalizaci
ORST	14 520	19 957
Slovanská knihovna	3 060	3 060
Celkem	17 580	23 017

Celkem od začátku projektu (2011-2018)	Katalogizováno dokumentů	Odesláno k digitalizaci svazků
ORST	163 210	112 360
Slovanská knihovna	39 941	36 131
Celkem	203 151	148 491

Od počátku projektu vzniklo digitalizací **182 742** digitálních dokumentů, což v terminologii Google znamená digitálních knih.

B. Očista fondu a restaurování

Od začátku projektu bylo ze sbírek ORST a Slovanské knihovny prozkoumáno, mechanicky očištěno a ambulantně opraveno celkem **186 650** svazků knih.

Za rok 2018 pak bylo z fondů ORST a Slovanské knihovny prozkoumáno a mechanicky očištěno **14 351** svazků knih. Stejně množství jich bylo podrobně zaneseno do restaurátorské databáze. Z tohoto počtu bylo **10 704 knih** z fondu ORST a **3 647 knih** z fondu Slovanská knihovna.

Přehled množství knih zanesených do databáze podle kategorií za rok 2018:

	Celkem	Kategorie 1	Kategorie 2	Kategorie 3	Kategorie 4
ORST	10 704	10 149	434	83	38
Slovanská knihovna	3 647	3 537	94	11	5

Fyzický stav historických knižních fondů NK (ORST a Slovanská knihovna) v rámci projektu Google – orientační zhodnocení za období 1. 1. – 1. 12. 2018:

Celkový počet knih zanesených v databázi v roce 2018	14 351 knih
S mírným poškozením, kompaktní (prozkoumané a mechanicky očištěné knihy) - s nutností ambulantní opravy (poškození pokryvu,	Z celkového počtu prozkoumaných knih ca. 94,81% knih (10 149)

prasklá drážka, poškozené předsádky, uvolněné šití, uvolněné a potrhané listy, znečištění)	
Částečný restaurátorský zásah (ztráta desky, odtržení desky, popraskané šití – nekompaktní, množství trhlin v bloku)	Z celkového počtu prozkoumaných knih ca. 4,05% knih (434)
Komplexní restaurátorský zásah (zásadní poškození knižní vazby a knižního bloku)	Z celkového počtu prozkoumaných knih ca. 0,77% knih (83)
Vyřazeno z digitalizace (neodpovídá požadovaným kritériím, kontrola aktivity plísní)	Z celkového počtu prozkoumaných knih ca. 0,35% knih (38)

Zhodnocení:

Všechny knihy prošly základním mechanickým čištěním, knižní vazby byly jemně očištěny vysavačem a rozděleny do jednotlivých kategorií dle standardů průzkumu. Některé z nich byly vybrány k restaurování a k drobným ambulantním opravám („žlutá kategorie“). V tomto roce pokračovaly opravy knih z druhé kategorie poškození tzv. „zelené“, které vyžadovaly již rozsáhlejší restaurátorský zásah s větší časovou náročností. Celkem bylo zrestaurováno 130 tisků z této kategorie, z toho 97 z ORST a 33 z SK.

V roce 2018 byly finanční prostředky vynaloženy na nákup technického materiálu a obnovu základních pracovních prostředků jako jsou archivní kartony, lepidla archivní kvality, dezinfekční a čisticí prostředky, pomocné materiály, molitanové přířezy, textilní keprovky, apod. Také byla zakoupena restaurátorská špachtle s nastavitelnou teplotou, kterou jsme využili zejména při opravě trhlin velkého množství záložek.

Oproti roku 2017 vzrostla spotřeba archivního kartónu, používaného na celoplošné ochranné obálky. K výrobě většího množství obálek jsme přistoupili z důvodu menší časové náročnosti, než u ambulantních oprav.

Díky možnosti osmileté spolupráce se společností Google byla Národní knihovna ČR schopna zkatalogizovat, opravit - konzervovat, zdigitalizovat a zpřístupnit přes ¾ svých historických a vzácných dokumentů, což by se jí za standardní situace nikdy nepodařilo. Digitalizace umožnila ochránit nejen fond Národní knihovny, ale potažmo i ostatních knihoven v ČR, které mají stejná tištěná vydání ve svých fondech, ale nemají prostředky na jejich digitalizaci, a tak jsou nuceni půjčovat originály. Díky tomu mohou i ostatní knihovny nabídnout svým uživatelům ke studiu digitální kopie.